

وهزږی رهوشه نښیری یی بنگه هی لالش ل شاریا سه رکه فنیانه ب داوی هات

ل ژیر چافدیتریا ریزدار (قادر قه چاخ) بهرپرستی لقا نیک یا (پ.د.ک) و ل ژیر دروشمی (لالش هه رده م کانیهه کا زه لاله د هورته د رژیاری رهوشه نښیری کوردی دا) بنگه هی لالش تایین شاریا وهزږه کی رهوشه نښیری گیترا بو ماوی سږی رژی ل روژین پینچ شه مویو و نښینی و شه مویو ل ریکه فستی ۲۰۰۶/۲/۱۸، ۱۷، ۱۶ ی پشتی نیفرۆ تا (۵) هیتقاری ل هولا نامادیا شاریا ب نامادیهوونا ریزدار (قادر قه چاخ) بهرپرستی لقا نیک یا (پ.د.ک) و ریزدار (محمد حسن حاجانی) قائمقامی قهزا سیمیلی و ریزدار (عارف بادی) بهرپرستی لقا نیک یا (پ.د.ک) و ریزدار (خالد نجم حسین) بهرپرستی لقا نیک یا (پ.د.ک) و ریزدار (عبدالله حسنه) و بهرپرستی و نه ندامتین دام و دهزگه هین میری و حزبی ل دهقه ری و جه ماوهه کی زور ژ خه لکی کۆمه لگه هی و نه ندامتین بنگه هی، وهزږی مه ب قی شیوی ل خواری هاته گیترا:

ریزدار ی ب سینگه کی بهر فرده بهر سفشا چه ندین پرسیاران دا. رژی دووی- نښینی ریکه فستی ۲۰۰۶/۲/۱۷ دقئ رژی دا دوو سمنار هاتنه گیترا، سمنارا نیک ل ژالین بهر ریز (عبدال نوری

ریزدار ی ب سینگه کی بهر فرده بهر سفشا چه ندین پرسیاران دا. رژی دووی- نښینی ریکه فستی ۲۰۰۶/۲/۱۷ دقئ رژی دا دوو سمنار هاتنه گیترا، سمنارا نیک ل ژالین بهر ریز (عبدال نوری

ریزدار ی ب سینگه کی بهر فرده بهر سفشا چه ندین پرسیاران دا. رژی دووی- نښینی ریکه فستی ۲۰۰۶/۲/۱۸ دقئ رژی دا دوو سمنار هاتنه گیترا، سمنارا نیک ل ژالین بهر ریز (عبدال نوری

ریزدار ی ب سینگه کی بهر فرده بهر سفشا چه ندین پرسیاران دا. رژی دووی- نښینی ریکه فستی ۲۰۰۶/۲/۱۷ دقئ رژی دا دوو سمنار هاتنه گیترا، سمنارا نیک ل ژالین بهر ریز (عبدال نوری

گهورینا دیموگرافیا قهزا شنگالی

یوسف بهری

ل ده مین کهن شنگال رتیا بازرگانیه بو، هروسا عهردی وژی بو چانندن گهلهک یی باشه ژهر قی بهکی دهقهر شنگال تیتته هژمارتن ژ دهقهر ستراتیژی و هه رده م حکومتین بهری هه ولدایه ناریشین قی دهقهری چاره سهرنه بن داکو بکارن ب ناسانی کۆنترولی ل سهر خه لکو داهاتی قی دهقهری بکن، حکومتا ژناث چوی یا بهری گهلهک گهورینین مهزن ل قهزا شنگال ب کار ئیناينه.

گهلهک دهقهرین عه ره بی سهر ب شنگال قه گریداینه و بهر قازی گهلهک دهقهرین کوردی سهر ب دهقهرین عه ره بی قه گریداینه ب مه ره ما ته عریب کرنا شنگال و کیمکرنا هژمارا کوردان ل قی قهزاینه ئه قه ژی هه دهک ژ وان ئه ونا نه:

۱- کۆمه لگه هین (تل عه زیز، سبیا شیدخدری، گر زهرک) سهر ب قهزا به عاچ یا عه ره بی قه گریداینه بو زانین ئه قه کۆمه لگه هین نافیری نښیکی قهزا شنگال و خه لکین وان کوردین ئیزدینه.

۲- کۆمه لگه هین (تل قه سه ب، تل بنات) ژ نالیی ئیداریقه سهر ب ناحیا قه بیره وان (بلیچ) یا عه ره بی قه گریدانه.

۳- ههروهسا هه دک گوندین عه ره با یین نښیکی به عاچ سهر ب قهزا شنگال قه گریدانه وهکو گوندی (ابو خشب) ژهر فان گهورینا، سنوری قهزا به عاچ گه هشتیه سنوری (شاره وانیا شنگال). ههروهسا ب مه ره ما لاواز کرنا هه سته نه ته وه بی و دور کرنا قی دهقهری ژ دهقهرین دن یین کوردی، گهلهک گوندین ژ نه ته و تورکمانیا یین نښیکی قهزا تله عه ره سهر ب قهزا شنگال قه به سته وهکو گوندین (عین تلاوی، سینو، عبرا صغیر، عبرا کبیر).

ههروهسا ل ناحیا شه مالی (سنونج) ژی هه مان کار و پیلانین خرابکارانه ژالین حکومتا به عدا یا ژناقچوی قه هاتینه به پیره و کورن بو نمونه گوندی (خازوکه) خه لکی وئ عه ره بن و نښیکی ناحیا ربیعایه و سهر ب ناحیا سنونج (خه لکی وئ کوردن) پیقه به سته.

به لی خه لکی خورگری شنگالی دهم هات ژبو قه گه راندنا وان دهقهرین ئیزدی یین ژ شنگال قه قه تباین، ههروهسا دهم هات ژبو قه گه راندنا ته قایا دهقهرین شنگالی ژبو باوه شا هه ریمسا کوردستانی، بو زانین، قه گه راندنا فان دهقهر و سنوری کوردستانی ب برکین مادا (۵۸) قه گریداینه.

ئه قجا قه ره لسهر خه لکی شنگالی بزنان مافی خودی رهوا هه لپژیرن. چاقان قه کن، و نه بنه سه ربا زین یاریا شترنجی د ده سته بیلانکاراندا، ده سته ژ چیا بی خود به رنه دن (چیا بی شنگالی) ئه و چیا بی عه گید و خودش میو و کالین وه ل ناث دارو بهر و شاخ و نه والی خود ده همیز کرن ل روژین سه خت و دژوار. چیا بی شنگالی چو جارا سهری ژ دوژمانا ره نه چه مانی یه نه ژ دهوله تا سه قهوی ره و نه ژ فریق عسر وه بی پاشایی عوسمانی ره و گه له کین دیتر... به لی چه وان وئ سهری بجمینه ئه قرو کس و کار گه هشتین، چیا بی سی و بیخیر و گاره و مه تین و لالش و بارزان پشته قانن.

نارمانجین خور گه نغه هه هاتنه بهر سف دان ژالین کورگیتی و سیمنارا دووی ژالین بهر ریز (یوسف صبری) ل ژیر ناث و نښانین (ریزاتین سیاسی ل کوردستانی) تیده ریزداری خوبا کر رتیازا (پ.د.ک) و سه رکدرین کورد (بارزانیی نهر م ب تاییه تی و

بنگه هی لالش تایین شاریا

نارمانجین خور گه نغه هه هاتنه بهر سف دان ژالین کورگیتی و سیمنارا دووی ژالین بهر ریز (یوسف صبری) ل ژیر ناث و نښانین (ریزاتین سیاسی ل کوردستانی) تیده ریزداری خوبا کر رتیازا (پ.د.ک) و سه رکدرین کورد (بارزانیی نهر م ب تاییه تی و

ژ ناسته نگیین پیسه قه فتا نافرنا ئیزدی

سوزان خالتي

ژیان نه گه هشتی هه ول و بزاقا گرانین دیارده که دژی شارسنانه تی به مرۆف هه سته ب بازرگانیه دکه ت، له و ما ژی نه ز دنگی خو دکه هینه نه وان جهین بهر پر س ب ئول و تاینی ئیزدیان قه نه قی دیاردی بکه نه پرۆده یه ک و ب هوروی ل سهر راوه ستن.

له یه نئ گونیه لی «جنسی» کونترولی لسهر ژیا نا مرۆقی دکه ت و رهنکه بیسته نه گه ری خا پانندن و په شیمانیا مرۆقی پشتی مرۆف د فه لسه فا چاوانیا ژیان دکه هت.

ژبلی فان هه رس خالین مه نامازه پیداین هه دک خالین دی هه نه د گشتی نه وب دیتنا مه هتا کچ دق بیافی دا کارنه که ت نه شیت ب دروستی رۆلی خو بیینیت وهکو (راگه هاندن)، نه قه لایه کی زوری گرنگه کو تیدا نافرته بشیت خزمه تا جفاکی خو بکه ت ژبلی کو دی بیسته نه گه ره ک کو نازادیی ژیدهرین پزیشکی ئمازه دابنه قی چهندی و نه باشین وئ له و ما نه م ژقی لایی قه ناخفین لئ یا مه دقیت بیژین نه قه ژی دبینه نه گه ری نه پیسه که فتنی.

ب- هه فزینا مرۆکانین «زوج الاقارب» رهنکه گه له ک ژیدهرین پزیشکی ئمازه دابنه قی چهندی و نه باشین وئ له و ما نه م ژقی لایی قه ناخفین لئ یا مه دقیت بیژین نه قه ژی دبینه نه گه ری نه پیسه که فتنی. ج- هه فزینا زوو «زوج المبکر» یا ژمنقه دیارده که بهر به لاقه دناث جفاکی مه دا کو هیشتا کچا مه دخو و فه لسه فا

ب راستی قه کرنا ده رگه هین باه تین ژ قی رهنکی گه له ک سه رگیتی و شه پرزه بوون تیدا هه به، ژبه رکو پرسه که و هزار بهر سف مرۆف نزانن چاوا ده رینن ژ بکه ت، ژلایه کی دیقه و بهر قازی قی به کی ده ما چاقین مرۆقی ب دیه نه کی ژیا نا نافرنا مه دکه ق چهنین پرس د سنکی مرۆقی دا خو هه لده قین، نه ری نه قی نافرته و سه ژیا ن دقیتن؛ تا چ راده هه ول و بزاف کرینه خو ژ قی تارباتین ده ریتخیت؟ به گه شین و باوه ری بخو هه به بو نایدی؟ چاوا و تا ج راده ماف هه به دان و ستانندی ل گه ل سروشتی بکه ت؛ ژبلی فان پرسا هه مووا تیبینی به کا هه ره مه زن هه به گه ره که نه م ناماژن بدینن نه و ژی ره و شا وئ نه ا د ج ئاست دایه؟

هه گه ر خو بنده قانین هیترا ریکی بدنه من کو هه ر ل بهراهی نه ز بیژم نافرته ئیرۆ یا بو به نامیره کی بازرگانی دناث ده ستین ده یک و با یا دا هه گه ره نه ۱۰۰٪ ژی به لی نه ز دسیم بیژم پراپنا وان ب قی رهنکی دان و ستانندی دکهن... چاوا؟

۱- نهختی گران: گه له ک جارن دی بینن کچه ک دی کوره کی بو خو ده سته نښان که ت و مسوگه ر کرنا نایدی خو ل گه ل دبینیت به لی نه ژه گه ری دیاردا نهختی گران رهنکه ناسته نگی کی هه ره مه زن بت د پیسیا وان دا دانین جی به جی.

دیروکا ریزمانا کوردی

عبدول رحمان فاتمی

زمان نښانا بیروباوه ریا مه به، نه و ژ تشته که تی گۆتن تی نفیساندن ب زمان نارمانج و داخواز پیک تین ومروژ بی وئ نکاره بژی.

بهری ۴۰۰ سالی ریزمانا کوردی هاتیه نفیساندن (ئلی ترماخی) به که مین که سه ل سهر زمانج کوردی نفیساندیه و د سالا (۱۷۸۷) ز روژه لات نفیس (که ره زونی) یی ئیتالی په رتوکه ک نفیسه ل سهر زمانج کوردی دکه له فه ره نگا (کوردی- ئیتالی) ب زاراقی به هدینی.

د سالا (۱۷۷۲) ز میسونتری ئه مریکی په رتوکه ک نفیسیه ب شیوی هه کاری ل کوردستانا باکور و فه ره نگه ک بچوک ژ پینچی ربه لی دانه کر به (کوردی- ئینگلیزی).

(میر جه لادده ت به درخان) روژه لات ناسی فه ره نسی (روژیک ئیسو) ریزمانه ک کوردی ب زاراقی کورمانجی دانه کر نه.

(د. کامیران ئه لی به درخان) و (د. شقان) فه ره نگه ک دانه کر نه ب (کوردی- تورکی)

(قه ناتن کوردی) ریزمانه ک دانه کر به ب زمانج (کوری- روسی) ئه لف بییا کوردی ب سهر ده ما که فن ده بکیمای ب چار ئه لف و بییا هاتیه نفیساندن.

- ۱- ئه لف بییا کوردی ب پیتن ئه ره بی
- ۲- ئه لف بییا کوردی ب پیتن لاتینی
- ۳- ئه لف بییا کوردی ب پیتن روسی
- ۴- ئه لف بییا کوردی ب پیتن ئه ره منی.

بهر فان ئه لف و بییا ئه لف با به ک به بو ب پیتن نارامی و عبری بی گومان به لاف بونا ئه لف بییا کوردی ب پیتن ئه ره بی ب فره ی سه ده ما وئ یا بنیاتی به لاف بونا مسلمانه تین ل ناف گه لی کوردان ده ب فره ی بو.

و سه ده ما پر بوونا ئه لف بییا د ناث کوردان ده ژ بهر په رچه بوونا کوردستانی ژ نالیی دوژمان قه کو کوردستان کرن چاره به رچه.

ئه لف بییا کوردی بهری ئولا موسلمانه تینی یا بهری بوونا (عیسا) تا روژا ئیرۆ نه دیاره. لئ کورد وه ک گه ل و ملله تی ئیرانی خودانی ئه لف و بییا زمانج نایست بوون د ۶۰۰ سالا بهری بوونا (عیسا) ده.

لئ دیاره کو چهن نا قین زمان و تزوره قانیا کوردی یا کلاسیکی مینا: (نه حمه دی خانی و مه لاین جزیری و بابا تاهری هه مه دانی) کول سه د سالا نه ا و چاردا و پاژدا ده ژیا ن بو نه د بیست ئه ره بی تزورا خو به ب کار ناینه. لئ دق واری ده تا نه ا نه دیاره ل سهر ده سته کی هاتیه نفیساندن ئه لف بییا ئه ره بی، گه له ک کیماسی د ئه لف بییا ئه ره بی ده تی په دا کرن ب سه ده ما نه بوونا هه نک پیتان مینا (i_u_y_w).

لئ د باوه ریا مه ده ئه لف بییا میر (جه لات به درخان) یا پیتن لاتینی هاتیه نفیساندن دیمینه بنیات ژ زمانج کوردی ره، له ورا (میر جه لادده ت) مه له فان بوو د هه فت زمانان ده:

(ئینگلیزی، فه ره نسی، ئه لمانی، تورکی، ئه ره بی، فارسی و یونانی) و ئه لف بییا خود ژی دانایه د سالا (۱۹۳۲) ز.

ب تاییه ت د قی سه رده انا هانن ده پیتن ب نالی کار به ب نارمانج گه لی کورد ره، و ئیرۆ د قی ده م ده بترین گه لی جیهانی پیتی لاتینی ب کار تینه، وئ پیتن کار به شیو و په یفا کوردی پیک بینه.